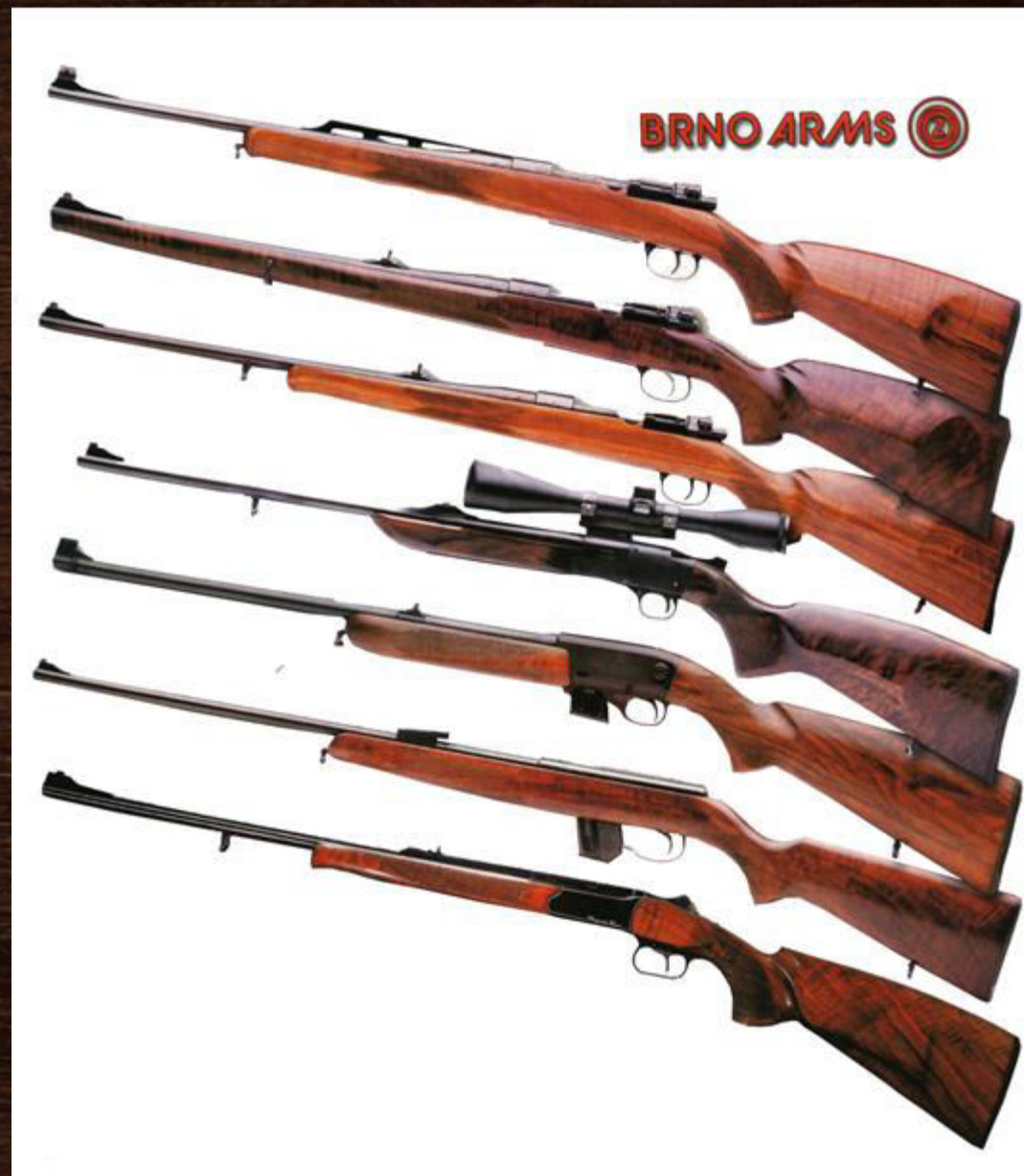


Polovnícke strelectvo

ÚVOD DO POLOVNÍCKEHO
STRELECTVA



Sylabus a obsah predmetu

- 1. **Úvod do poľovníckeho strelectva** (dotácia 2/1)
 - a. História a vývoj poľovných zbraní a streliva
 - b. Rozdelenie a konštrukcia zbraní a streliva
- 2. **Brokové zbrane** (dotácia 3/2)
 - a. Charakteristika, konštrukcia a hlavné časti brokovníc
 - b. Kaliber a vlastnosti brokovníc
 - c. Strelivo do brokovníc a ich použitie
- 3. **Gulové zbrane** (dotácia 3/2)
 - a. Charakteristika, konštrukcia a hlavné časti guľovníc
 - b. Kaliber a vlastnosti guľovníc
 - c. Strelivo do guľovníc a ich použitie
- 4. **Kombinované zbrane** (dotácia 2/1)
 - a. Charakteristika a konštrukcia kombinovaných zbraní
 - b. Vlastnosti a použitie kombinovaných zbraní
- 5. **Optické pomôcky v poľovníctve** (dotácia 2/1)
 - a. Význam, delenie a použitie optických pomôcok
 - b. Konštrukcia a hlavné časti poľovníckej optiky
 - c. Charakteristika a vlastnosti poľovníckej optiky
- 6. **Právne predpisy o zbraniach a strelive** (dotácia 2/1)
 - a. Vývoj, charakteristika a rozdelenie legislatívy poľovníckeho strelectva
 - b. Právne predpisy o strelných zbraniach a strelive
 - c. Právne predpisy o poľovníckom strelectve
- 7. **Metodika streleckej prípravy** (dotácia 4/1)
 - a. Nácvik strelby brokovnicou
 - b. Nácvik strelby guľovnicou
 - c. Starostlivosť o strelné zbrane a strelivo
- 8. **8. Ochrana zdravia a bezpečnosť pri používaní zbraní a streliva** (dotácia 2/1)
 - a. 8.1 Základy prvej pomoci pri úrazoch strelnou zbraňou
 - b. 8.2 Zásady bezpečného používania zbraní a streliva

Odporúčaná literatúra

- BÍLÝ, J., 2000: Lovecká střelba. Radix, Praha, ISBN 80-86031-26-8.
- FAKTOR, Z., LANKAŠ, V., 1982: Rukovět loveckého střelectví. SZN, Praha
- GARAJ, P., KROPIL, R., 2010: Poľovníctvo (vysokoškolská učebnica).
Vydavateľstvo TUZVO, Zvolen
- GARAJ, P., 2009: Poľovnícke strelectvo. Vydavateľstvo TUZVO, Zvolen
- HARTINK, E., A.,: 2001:Encyklopedie loveckých zbraní. Rebo Productions
Praha, ISBN 80-7234-167-7
- INGR, J., MAJOROŠ, J., 2004: Strelné zbrane a strelivo; Príprava na skúšku
odbornej spôsobilosti. Vydal Epos, Bratislava, ISBN 80-8057-562-2

História a vývoj poľovných zbraní a streliva – základné pojmy

Chladné zbrane spôsobujú účinok premenou pohybovej (kinetickej) energie na deštrukciu cieľa.

Strelné zbrane charakterizuje rýchle sa pohybujúca strela, ktorú uvádza do pohybu okamžité uvoľnenie nahromadenej /akumulovanej/ energie :

mechanickej – prostredníctvom tetivy, pružiny alebo iného pružného prvku
tlakovej (vzduchu alebo plynu) – prostredníctvom tesneného piesta alebo tlakovej nádržky

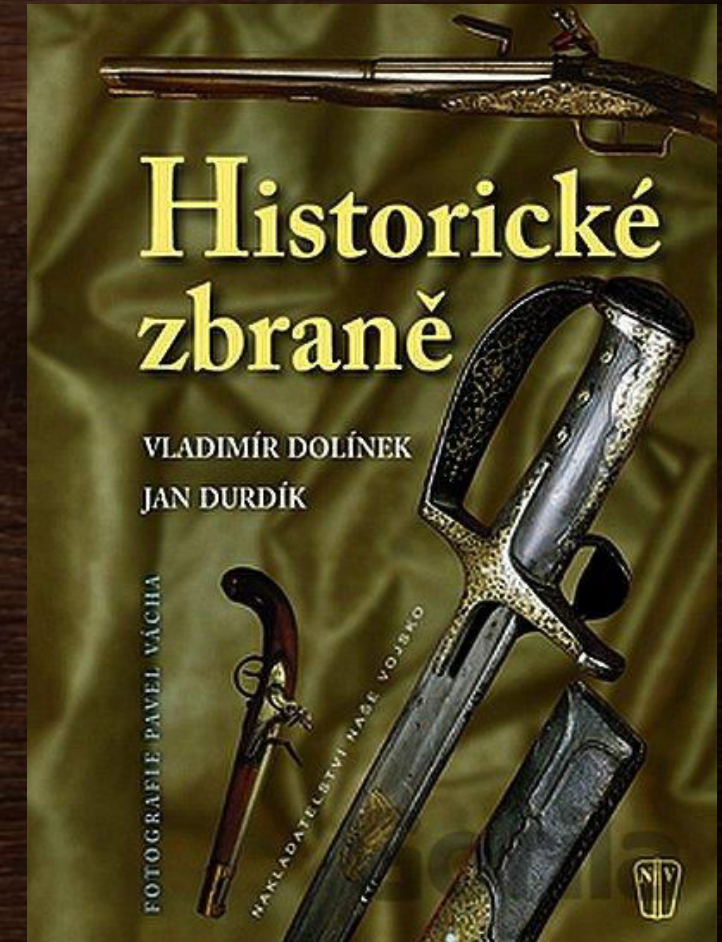
chemickej – prostredníctvom chemickej reakcie pri horení strelného prachu alebo zápalnej zložky – palné zbrane.

Palné strelné zbrane sa v európskom regióne objavujú v 14. storočí, keď rozvoj techniky a technológií umožnil využiť ako hnací prostriedok strelný prach.

Využitie jeho energie ako prostriedku (**média**) pre pohon strely znamená začiatok novej éry **najmä vo vojenskej oblasti**.

Objavujú sa prvé jednoduché delá a krátko po nich aj prvé ručné strelné zbrane, ako pomerne krátke železné alebo bronzové rúry (Žuk, 1992).

Jeden koniec bol uzavretý a zakončený kovovou tyčou na ktorej bola drevená násada.



ROZDELENIE ZBRANÍ POUŽÍVANÝCH V POĽOVNÍCTVE

Z B R A N E							
C H L A D N É					S T R E L N É		
REZNÉ	BODNÉ	OZDOBNÉ	HISTORICKÉ		MECHANICKÉ	(PLYNOVÉ)	PALNÉ
			(METNÉ)	(ÚDERNÉ)			
- špeciálne páracie vyvrhovacie, sťahovacie a sekacie nože - univerzálne zatváracie nože a nožíky s poistkou alebo bez	- záražec - dýky a nože s pevnou obojstranne ostrou čepelou	- tesáky - sekáče	- kopie a meče (kančí meč) - oštep	- mlaty - bijaky	- luky - (kuše) - (praky) - narkotizačné	- (krátke) - - pištole a revolvery - (dlhé) (vzduchovky) (plynovky) - narkotizačné	- (krátke) - - pištole a revolvery - dlhé - - poľovnícke guľovnice, brokovnice, kombinované a ostatné poľovné strelné zbrane - (historické zbrane vyr.do 31.12.1890) - narkotizačné



- A** luk, Turecko(?), cca. 1670;
B kuša, Nemecko, cca. 1590;
C balister, Francúzsko, cca. 1700; (ang. stonebow, nem. Schnepper);
D harpúna ARROW 45, Taliansko, 2011; (ang. Speargun, nem. Harpune)



A vzduchovka, Nemecko, cca. 1820;

B vetrovka, Rakúsko, cca. 1800;

C plynovka Umarex 850, Nemecko, 2011;

D pneumatická harpúna ASSO 30 - vetrovka, Taliansko, 2011;



- A** ručnica, Švajčiarsko, cca. 1360;
- B** jazdecká pištoľ, Nemecko, cca. 1640;
- C** revolver Colt Navy M 1851, USA, cca. 1856 ;
- D** šesťhlavňová pištoľ, Belgicko, cca. 1840;
- E** samonabíjacia puška G43, Nemecko, cca. 1945;

KRÁTKE PALNÉ STRELNÉ ZBRANE

Pištole



- jednoranová opakovacia, alebo samonabíjacia plynová alebo palná krátka zbraň ovládaná spravidla jednou rukou, **ktorá má pre hlavňu jednu nábojovú komoru.**
- Za vynálezcu a autora názvu pištole, teda strelnej zbrane s krátkou hlavňou a bez ramennej opierky, niektorí historici označujú **Caminellu Vitteliho, ktorý v 16. storočí žil v meste Pistoia, neďaleko Florencie.**
- Ďalším názorom je odvodenie slova pištol' **z českého výrazu píšťala.** Novším tvrdením je odvodenie slova pištol' od **latinského pistallo,** čo znamená **sedlové puzdro na uloženie krátkej strelnej zbrane.**

Revolvery



- opakovacia krátka strelná zbraň **s otočným valcom s nábojovými komorami,** ktoré sa medzi jednotlivými výstrelmi natáčajú do osi vývrtu hlavne. Majú 4 až 8, ale i viac nábojových komôr
- **Patent** na revolver s otočným valcom **bol udelený v roku 1836.** Držiteľom bol **Samuel Colt.** Prvé revolvery boli perkusné a nábojové komory valca sa nabíjali ako predovka.
- Oproti jednoranovým pištoliam však mali možnosť až šiestich výstrelů, čo bola značná palebná sila.

DLHÉ STRELNÉ ZBRANE

- V prvom období prevládali hradné pušky, používané pri obrane pevností. V druhej polovici 14. storočia už mali podobu ľahkých prenosných zbraní, určených pre jedného bojovníka. Ohromný význam pre rozvoj výroby a pre používanie strelných zbraní znamenali husitské vojny.
- Neautomatické pušky – opakovačky (odstreľovacie a lovecké pušky) – klasické poľovnícke guľovnice a brokovnice
- Samonabíjacie pušky – samonabíjacie poľovnícke guľovnice a brokovnice
- Samočinné pušky – samopaly a útočné pušky

Mílniky technického a technologického vývoja zámkových systémov a bicích mechanizmov

- v 15. storočí sa objavuje **tlejákový zámok**
- v polovici 16. storočia sa objavila výroba **kolieskového zámku**.

(vopred natiahnutý mechanizmus sa uviedol do činnosti stlačením spúšte a koliesko ktoré sa roztočilo pri dotyku s kresacím kamienkom vytvorilo iskry, ktoré zapálili prach nasýpaný na panvičke)

- začiatkom 17. storočia vznikla dokonalejšia zapalovacia sústava, tzv. **kresadlová zámka**.

(pyrit, alebo kresací kameň upevnený v kohútiku po spustení narazil na ocielku a vykresal iskru)

- koncom 18. storočia bola objavená **traskavá ortuť** a iné chemické zlúčeniny, ktoré pri údere vybuchujú a tento objav podnietil vývoj **perkusnej zámky**.
- v roku 1861 - ďalším medzníkom bol **vynález jednotného náboja** Francúzom Pottetom.

ROZDELENIE STRELIVA POUŽÍVANÉHO V POLOVNÍCTVE

STRELIVO PRE STRELNÉ ZBRANE					
N Á B O J E				(STRELY) a (STRELKY)	(NÁBOJKY)
SO STREDOVÝM ZÁPALOM		S OKRAJOVÝM ZÁPALOM			
GULOVÉ	BROKOVÉ	GULOVÉ	BROKOVÉ		
- s okrajom na nábojnici	- s hromadnou strelou	- makrokalibrové	- flóbertkové	- (šípy) a (hroty)	- (narkotizačné)
- bez okraja na nábojnici	- s jednotnou strelou			- (diabolo), (hroty) a (šípky)	- (markery)
- s dosadacím krúžkom na nábojnici				- narkotizačné	

ROZDELENIE RUČNÝCH STRELNÝCH ZBRANÍ PODĽA

ZÁKONA č.190/2003 Z. z. o STRELNÝCH ZBRANIACH A STRELIVE

- **Zbraňou sa na účely tohto zákona** rozumie zariadenie v ktorom sa strela uvádza do pohybu okamžitým uvoľnením nahromadenej energie, **palná zbraň - zbraň ktorej funkcia je založená na okamžitom uvoľnení energie pri chemickej reakcii.**
- **Tento zákon sa nevzťahuje** na zbrane a strelivo, ktoré sú vo výzbroji ozbrojených síl Slovenskej republiky, ozbrojených bezpečnostných zborov, ozbrojených zborov, SIS, NBU a ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov iných štátov počas ich pobytu na území Slovenskej republiky alebo počas ich preletu nad územím Slovenskej republiky.
- Zbrane a strelivo na účely tohto zákona sa rozdeľujú do **4** kategórií

Zbraň kategórie A – je zakázaná zbraň, zakázané strelivo a zakázané doplnky zbrane.

Zakázanou zbraňou je :

- vojenská zbraň
- samočinná zbraň
- zbraň pozmenená tak, aby sa jej použitím mohol spôsobiť ťažší následok, alebo zbraň, ktorá má vzhľad iného predmetu
- palná zbraň vyrobená z nekovového materiálu a neidentifikovateľná za pomoci detekčných prístrojov a röntgenových prístrojov
- zbraň s pevne zabudovaným tlmičom hluku výstrelu, s pevne zabudovaným laserovým zameriavačom, noktovízorom, infražiaričom a zariadením na elektronické zväčšenie a prevrátenie obrazu
- vyrobená alebo upravená zbraň ,ak nejde o dovoľenú výrobu, zbraň s úpravami sťažujúcimi jej kriminalistickú identifikáciu

Zbraň kategórie A – je zakázaná zbraň, zakázané strelivo a zakázané doplnky zbrane.

Zakázaným strelivom je :

- strelivo s priebojnou, výbušnou alebo zápalnou strelou, strelivo do krátkych guľových zbraní s expanznou strelou, strelivo so strelou dodatočne upravenou , vojenské strelivo
- strelivo do krátkych guľových zbraní presahujúce ústovú rýchlosť 550ms^{-1} alebo ústovú energiu 1000 J
- strelivo do dlhých guľových zbraní presahujúce ústovú rýchlosť strely 1150ms^{-1} alebo ústovú energiu 6000 J .

Zbraň kategórie A – je zakázaná zbraň, zakázané strelivo a zakázané doplnky zbrane.

Zakázaným doplnkom zbrane je :

- tlmič hluku výstrelu
- zameriavač skonštruovaný na princípe noktovízora, infražiariča, alebo elektronického zväčšenia obrazu a zariadenie na prevrátenie obrazu
- laserový zameriavač

Zbraň kategórie B – podlieha povolenaciu konaniu a evidencnej povinnosti

- krátka opakovacia palná zbraň, alebo krátka samonabíjacia zbraň
- krátka jednovýstrelová palná zbraň na strelivo so stredovým zápalom
- jednovýstrelová palná zbraň na strelivo s okrajovým zápalom, ktorej celková dĺžka je menšia ako 280mm
- dlhá samonabíjacia palná zbraň, ktorej zásobník a nábojová komora môžu spolu pojať viac ako tri náboje
- dlhá samonabíjacia palná zbraň, ktorej zásobníkové zariadenie a nábojová komora nemôžu spolu pojať viac ako tri náboje a ktorej podávacie zariadenie je odnímateľné alebo pri ktorej nie je zaručené, že nemôže byť zmenené bežne dostupnými nástrojmi na zbraň ktorej zásobník alebo komora môže pojať viac ako tri náboje
- dlhá opakovacia alebo samonabíjacia palná zbraň s hladkým vývrtom hlavne, ktorej dĺžka hlavne je menšia alebo rovná ako 600mm
- samonabíjacia zbraň, ktorá má vzhľad samočinnej zbrane

Zbraň kategórie C – podlieha ohlasovacej povinnosti a evidenčnej povinnosti

- jednovýstrelová palná zbraň na strelivo s okrajovým zápalom, ktorej celková dĺžka je najmenej 280mm
- jednovýstrelová palná zbraň, opakovacia palná zbraň alebo samonabíjacia palná zbraň ktorá nie je uvedená v kategórii B
- plynová zbraň, pri ktorej kinetická energia strely na ústi hlavne je vyššia ako 15 J
- palná zbraň určená na strelbu nábojom flobert a energiou strely na ústi hlavne nad 7,5 J
- opakovacia palná zbraň skonštruovaná na princípe perkusného zámkového systému.

Zbraň kategórie D

- palná zbraň určená na strelbu nábojmi typu flobert s energiou na ústi hlavne do 7,5 Joulov
- plynová zbraň, pri ktorej kinetická energia strely na ústi hlavne dosahuje najviac 15 Joulov
- expanzná zbraň
- mechanická zbraň, ktorej napínacia sila je väčšia ako 150 N
- historická zbraň
- iná zbraň neuvedená v kategóriach A až C

Palné poľovnícke zbrane

Sú teda:

- zbrane civilné, nie vojenské, obranné ani útočné
- zbrane poľovnícke (lovecké, poľovné), nie športové
- zbrane ručné - dlhé (ovládajú sa oboma rukami), nie ručné - krátke (ovládané jednou rukou)

DLHÉ POLOVÍCKE GULOVÉ ZBRANE

JEDNOHLAVŇOVÉ

VIACHLAVŇOVÉ

OPAKOVACIE

JEDNO- RANOVÉ

SAMONABÍJACIE

DVOJ-

TROJ, ŠTVOR- HLAVŇOVÉ

S pevnou hlavňou

So sklopnou
hlavňou

S pevnou hlavňou

So sklopnými hlavňami

- s odsuvným
otočným záverom
s nábojovou
schránkou alebo
plochým príp.
cievkovým
zásobníkom.
Klasické
opakovacie
gulovnice, zn.:
ZKK, CZ
MAUSER
SAUER
SAKO
TIKKA
STEYR
MANNLICHER
HEYM

- s blokovým
záverom
a trubkovým
zásobníkom.
Pôvodné
americké
gulovnice
ovládané
lučikovou
pákou, zn.:
WINCHESTER
MARLIN

- s priamo-
bežným
odsuvným
záverom bez
púzdra
záveru, zn.:
BLASER
s púzdom
záveru, :
MAUSER 96

- s lôžkovým
záverom
najčastejšie
so zámkou
typu
Blaser, zn.:
BLASER
RUGER
alebo
Blitz, zn.
ZBK
SABATTI

- s priamobežným
odsuvným
záverom
a automat.
napínaním,
zn.:
BROWNING
REMINGTON
RUGER

- s lôžkovým
záverom,
najčastejšie
so zámkou
Holland
-Holland,
alebo
Anson -
Delley, :
zn.:
KRIEGHOFF
MERKEL
BLASER
SABATTI
A.ZOLI
ZH

- s lôžkovým
záverom
najčastejšie
so zámkou
Holland
-Holland, zn.:
KRIEGHOFF

Dlhé palné poľovnicke zbrane rozdeľujeme na hlavné druhy podľa konštrukcie a technických charakteristík **jednej** z hlavných častí zbrane – **hlavne** a to podľa :

♦ vývrtu hlavne :

- zbrane s drážkovým vývrtom – guľovnice
- zbrane s hladkým vývrtom – brokovnice
- zbrane s najmenej dvoma hlavňami, z ktorých každá má iný vývrt – guľobrokové, kombinované zbrane

♦ počtu hlavní :

- jednohlavňové
- viachlavňové

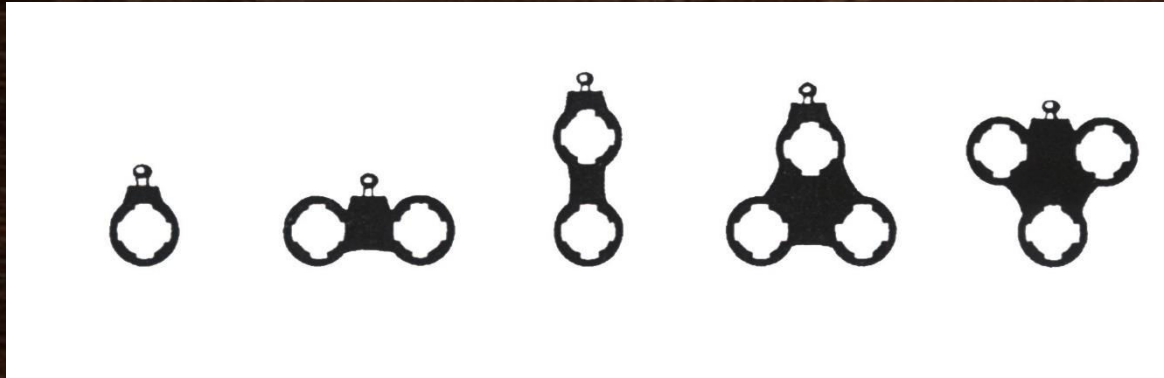
♦ systému uloženia hlavní :

- zbrane s pevným uložením (guľovnice)
- zbrane so sklopným uložením (brokovnice a kombinované zbrane)
- zbrane s posuvným uložením (samonabíjacie zbrane)

♦ použitia vložných hlavní :

- zbrane s vložnou hlavňou v brokovniciach a v guľobrokovniciach (alternatívne zbrane)

Podľa polohy, počtu, druhu a polohy uloženia hlavní : - **zbrane guľové**



guľovnica

guľový
dvojak

guľová
kozlica

guľový
trojak

Guľové hlavne môžu a nemusia byť rovnakého kalibru

Podľa polohy, počtu, druhu a polohy uloženia hlavní : - **zbrane brokové**



brokovnica	broková	brokový
jednotka	dvojka	kozlica
		trojak

Brokové hlavne sú vždy rovnakého kalibru

Podľa polohy, počtu, druhu a polohy uloženia hlavní : - **zbrane guľobrokové - kombinované**



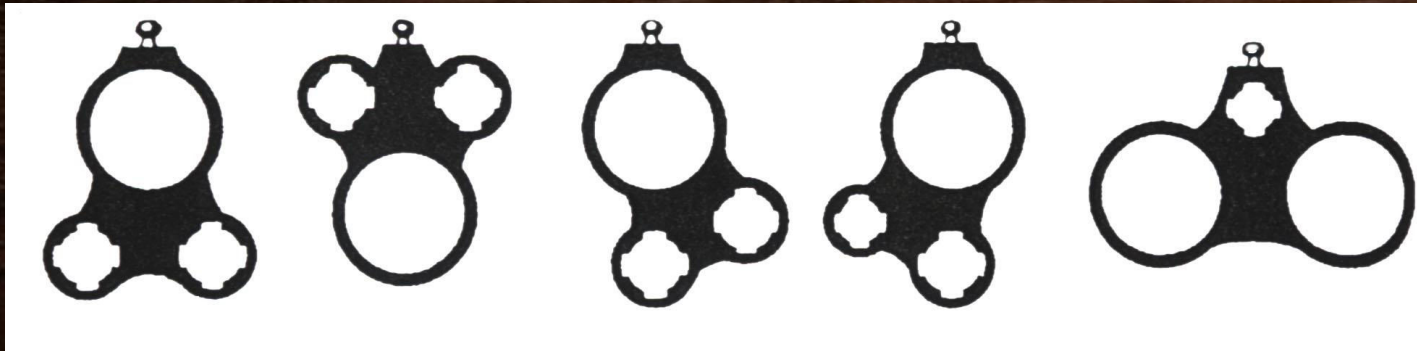
guľobrokovnica
- obojetnica

guľobroková
kozlica

trojak

Guľové hlavne sú vždy v kalibri väčšom ako malokalibrovka, /5,6 mm/

Podľa polohy, počtu, druhu a polohy uloženia hlavní : - **zbrane guľobrokové - kombinované**



dvojakový trojak

guľové hlavne môžu

a nemusia byť

rovnakého kalibru

trojča

jedna z guľových

hlavní (bočná)

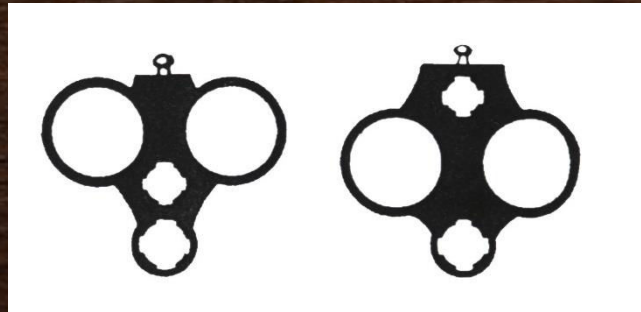
je malokalibrová

trojačik

guľová hlaveň

je malokalibrová

Podľa polohy, počtu, druhu a polohy uloženia hlavní : - **zbrane guľobrokové - kombinované**



štvorča

jedna z guľových hlavní (horná, príp. stredová) je
malokalibrová.